

*Årsrapport 2024 for Statsforvalterens tilsyn
med barnevernsinstitusjoner, omsorgssentre og
sentre for foreldre og barn i Innlandet*

BAKGRUNN

Statsforvalter skal etter barnevernsloven § 17-3 annet ledd føre tilsyn med institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige drives i samsvar med barnevernsloven og tilhørende forskrifter.

Ifølge forskrift om tilsyn med tjenester og tiltak til barn i barnevernsinstitusjoner m.m. (tilsynsforskriften) § 7 skal statsforvalter ved utgangen av året utarbeide en årsrapport om tilsynsvirksomheten. Tilsvarende gjelder for tilsynet med sentre for foreldre og barn, jf. forskrift om sentre for foreldre og barn § 22. Årsrapporten er en oppsummering og generell vurdering av forholdene for tilsynsområdet basert på statsforvalters tilsynsvirksomhet i 2024. Statsforvalter kan også fremme forslag til tiltak av mer generell karakter.

Denne oppsummeringen skal blant annet vise:

- Oversikt over antall stedlige tilsyn
- Statsforvalters kommentarer og vurderinger av gjennomføringen av de stedlige tilsynene
- Samtaler med barn og en oppsummering av hva barna har formidlet
- Oversikt og vurdering av antall registrerte enkeltvedtak og protokoller om tvang, og andre inngripende begrensinger
- Påpekte lovbrudd
- Statsforvalters generelle vurdering av situasjonen og tilstanden på barnevernsinstitusjonsområdet

Oversikt og kommentarer til statsforvalters stedlige tilsyn med barnevernsinstitusjoner

Statsforvalters tilsyn med barnevernsinstitusjoner er statens lovlighetskontroll for å bidra til å sikre at barna får forsvarlig omsorg og behandling, at barna behandles hensynsfullt og med respekt for sin personlige integritet og at barnets rettssikkerhet blir ivaretatt. Statsforvalters tilsyn skal ha sin oppmerksomhet mot alle forhold som har betydning for barnas utvikling, trivsel, velferd og rettssikkerhet jf. § 3 tredje ledd i tilsynsforskriften.

Gjennomførte tilsyn og status

Statsforvalter i Innlandet har i 2024 gjennomført tilsyn med 11 institusjoner med 26 underliggende avdelinger/enheter. Institusjonstilsyn prioriteres høyt, herunder å ha samtaler med barn. Vi utførte 100% av tilsynskravet, og hadde et forholdsvis høyt antall samtaler med barn. Ved en avdeling ble det i tillegg utført et besøk, bare for å ha en barnesamtale. Det ble opprettet to nye private omsorgsinstitusjoner i Innlandet i 2024. En institusjon med to avdelinger ble nedlagt mot slutten av året. Flere avdelinger fungerte som enetiltak/enslig plassering, og en avdeling hadde tidvis ikke plassering. Det ble gjennomført færre uanmeldte tilsyn i 2024, fordi omfangskravet om dette er bortfalt og det ble vurdert som mindre hensiktsmessig i flere tilfeller. Varslede tilsyn gir ofte bedre innsikt og flere barnesamtaler.

Barnevernsinstitusjoner underlagt tilsyn, jf. tilsynsforskriften §§ 3, 4, 5 og 6

Barnevernsinstitusjoner	Ant. Enheter	Eier: (statlig ideell, privat, kommunal)	Lovpålagte stedlige tilsyn, jf. § 5 ¹	Utførte stedlige tilsyn, jf. § 5	Av disse uanmeldt	Antall barn boende på tilsynstidspunktet	Antall barn som fikk tilbud om samtale på tilsynstidspunktene § 6	Antall samtaler	Kommentar
Fagertun	3	Ideell	6	6	2	15	15	6	
Kirkenær barnevern- og omsorgssenter	4	Statlig	8	8	4	13	13	10	
Innlandet barnevernsenter	5	Statlig	10	10	0	32	32	19	
Bohab AS	2	Privat	3	3	1	5	5	4	En avdeling lagt ned andre halvår.
Solhaugen omsorg og behandling as	2	Privat	7	7	0	10	10	9	En avdeling var uten beboer deler av året
Sti Omsorg AS	1	Privat	2	2	0	2	2	0	
Rena ungdoms- og familiesenter	3	Ideell	6	6	0	14	11	4	
Hedmark ungdoms- og familiesenter	4	Statlig	12	12	4	32	32	17	
Fossumkollektivet	2	Ideell	8	8	2	16	16	10	
Lekvollhagan	1	Privat	1	1	0	1	1	1	Fikk plassering andre halvår
Teamup Trygg	1	Privat	1	1	0	1	1	1	Fikk plassering andre halvår
Sum	28		64	64	13	141	138	81	

¹ Institusjoner som har barn etter §§ 4-4, 6-1 og 6-2 og 6-6 skal besøkes minst fire ganger hvert år, øvrige minst to. Har institusjonen vært i drift en del av året, endres kravet forholdsmessig.

Oppsummering av tema for tilsynene

Statsforvalteren vurderer sårbarhet og risiko ut fra flere forhold, herunder henvendelser, protokoller og klager mellom de stedlige tilsynsbesøkene, når tema for tilsyn skal velges. Vurderinger og opplysninger legges systematisk inn i et oversikt som gir ROS-analyse, som blant annet gir grunnlag for utvelgelse av tilsynstema. I tillegg vurderes det hvert halvår hvilke temaer det bør legges vekt på å føre tilsyn med, ut fra utviklingstrekk og hvilke områder som anses generelt for særlige sårbare.

I 2024 utga Statens helsetilsyn og prosjektet kvalitetsutviklingen for institusjonstilsynet (KUIT), en pilotering av tilsynsmetodikk med hovedtemaet «vern og beskyttelse». Dette temaet og tilsynsmetodikken ble derfor utprøvd ved alle institusjonstilsynene i Innlandet i 2024. Ulike undertemaer ble i tillegg valgt ut fra ROS-vurderinger.

Tilsyn med undertemaet «mindre begrensninger og mildere former for fysisk makt» ble benyttet på de fleste institusjonene med omsorgsplasseringer. Det ble videre ført tilsyn med forebygging av tvang, og tvang i form av kroppsundersøkelse, undersøkelse av rom og eiendeler og inndragning av farlige gjenstander. I tillegg ble det ved nesten alle avdelinger ført stedlig tilsyn med institusjonenes system for å forebygge, håndtere og evaluere alvorlige hendelser, og undersøkt systemet for innhenting, kontroll og oppbevaring av politiattester.

Øvrige vurderinger og kommentarer

Statsforvalteren i Innlandet legger vekt på å ha tett kontakt og dialog med institusjonene, også mellom stedlige tilsyn. Stort sett faste tilsynslag og kontaktpersoner tilrettelegger for dette.

Tilsynsmetodikken fra KUIT anser tilsyn som en prosess, slik at informasjon og dokumentasjon som mottas mellom stedlig tilsynene inkluderes i tilsynsrapporten. Den systematiske registreringen av tvangsprotokollene medførte også behov for mer kontakt med institusjonene, herunder for avklaringer rundt føring og innhold.

Kontakt og dialog med institusjonene vurderes å være god. Institusjonene informerer om hendelser og krevende plasseringer, og tar opp saker og problemstillinger jevnlig. Det er avholdes en del digitale møter med institusjonene, herunder for å planlegge tilsyn, i forbindelse med hendelser eller behov for avklaringer. Det har blant annet vært møter med og noe ekstra oppfølging av de nystartede institusjonene, og med de avdelingene det ble avdekket lovbrudd.

Statsforvalteren i Innlandet arrangerte en institusjonsledersamling våren 2024. Tema for samlingen var basert på erfaringer fra fjorårets tilsyn, høring på endringer i barnevernsloven, samt innspill på temaer fra institusjonslederne. Med bakgrunn i utfordringene vi så ved fjorårets tilsyn, samt etter ønske fra institusjonslederne, hadde politiet et innlegg om samarbeid og avklaring av gjensidige forventninger mellom politiet og institusjonene. Innlegget hadde spesielt fokus på samarbeid og informasjonsutveksling i forbindelse med akutte hendelser. Vi har fått tilbakemelding om at flere av institusjonene har etablert et formelt samarbeid med politiet etter denne samlingen. Statsforvalteren hadde også et innlegg på samlingen om innholdet i og rammer som kan settes ut fra omsorgsansvaret. Dette var også et ønsket tema, fordi lovgrunnlaget har fremstått som uklart. Vi erfarer i etterkant at flere av institusjonene er tryggere på å utøve omsorgsansvaret på en måte som gir barna vern og beskyttelse.

Påpekte lovbrudd

Tilsynene i 2024 avdekket lovbrudd ved tre ulike institusjonsavdelinger. Lovbruddene omhandlet manglende kompetanse på og sikring av forebygging, gjennomføring og oppfølging av tvang. Vi fant blant annet manglende opplæring i og dokumentasjon på tvangsbruk.

Det alvorligste lovbruddet omhandlet at det ikke var sikret at fysisk tvangsbruk ble forebygget og gjennomført på en forsvarlig måte. Statsforvalteren varslet pålegg om å rette lovbruddet. Institusjonen valgte imidlertid selv å nedlegge driften før lovbruddet ble rettet og pålegg effektivt.

I tillegg ble et lovbrudd fra 2023 fulgt opp med tilsyn og dokumentasjonsinnhenting, til det kunne anses for rettet andre halvår 2024.

Lovbrudd følges opp skriftlig, gjennom møter med institusjonsledelsen, samt ved oppfølgende tilsyn. Institusjonene blir bedt om å gi en tilbakemelding med plan for retting av lovbrudd, og planen blir videre fulgt opp skriftlig. I tilfeller der vi avdekker alvorlige lovbrudd, gjennomfører vi som hovedregel et møte med institusjonsledelsen i forkant av utsendelse av tilsynsrapporten. Hensikten med møtet er å utveksle informasjon og gi mulighet for kontradiksjon og avklare videre oppfølgingsbehov. Et lovbrudd, som ble påpekt sent i 2024, er fortsatt ikke rettet. Ut over dette var det ikke åpne lovbrudd ved andre institusjonsavdelinger ved utgangen av 2024.

Samtaler med barna, jf. tilsynsforskriften § 6

Statsforvalter skal på det stedlige tilsynet ta kontakt med det enkelte barn, og skal gi barnet tilbud om samtale jf. tilsynsforskriften § 6. Barna velger selv om de ønsker å snakke med statsforvalter.

Statsforvalteren i Innlandet har over tid gjort en innsats for å oppnå flere samtaler med plasserte barn. Statistikken for 2024 viser at vi fikk utført tilsynssamtaler med 58 % av barna, som er et høyt antall sammenliknet med det nasjonale.

Vi har lagt til rette for dette ved å ha tilsynsførerne som har kompetanse på barnesamtaler, gjennom planlegging og tiltaksutvikling, samt at vi har lagt ned arbeid i å gi informasjon og sikre tilgjengelighet.

Når det gjelder generelle informasjonstiltak, så har vi laget en egen film rettet mot barn på institusjon, som ligger på vår nettside. Det er også laget små filmer hvor hver tilsynsfører presenterer seg selv. Tilsynsførerne har fått laget vititkort med bilde og en QR-kode som er linket opp til denne nettsiden. Dette er det informert godt om til institusjonene, og de viser videoene for å trygge barna før tilsyn. I tillegg har vi laget og sendt ut plakater med informasjon om Statsforvalterens tilsyn og hvordan vi kan kontaktes, til oppslag på avdelingene. Vi har en egen mobiltelefon som barna også kan nå oss på mellom stedlige tilsyn.

Ved meldte tilsyn sender vi et eget varselbrev til barna, med informasjon om tilsynsbesøket, hvem som kommer, vår rolle og tema for tilsynet. I tillegg legger vi inn bilder av tilsynsførerne og kontaktopplysninger. Samarbeid med institusjonen om tilrettelegging er ofte vesentlig for å få til gode samtaler. Tilsyn utføres når barna er til stede. Vi erfarer at det er noe ulikt hvordan institusjonene legger til rette og forbereder barna. Mange vil snakke med oss, men noen takker også av ulike grunner nei til å ha en samtale, til tross for motivering.

Som hovedregel snakker vi med beboerne like etter at vi ankommer. Vi oppholder oss i miljøet, introduserer oss selv direkte for beboerne og spør om vi kan få snakke med dem. Erfaringen er at flere beboere da blir med på minst en kort samtale. Vi reiser av og til også ut til institusjonene, bare for en samtale, fordi et barn har bedt om det eller det er behov for det av andre grunner. I 2024 foretok vi en slik tilsynssamtale på en avdeling med lovbrudd, for å følge opp barnets situasjon spesielt. Vi har som hovedregel samtaler med beboerne alene, men det hender at barnet ønsker at en ansatt er med i samtalen. Mange av de vi har samtale med uttrykker seg godt og tydelig om hvordan de har det. De fleste bekrefter at de har voksne de er trygge på og at de har et meningsfullt innhold i hverdagen, men noen tar også opp forhold de er uenige i eller vil klage på. Vi vurderer at tilsynssamtalene ofte er en vesentlig kilde til informasjon om kvaliteten og rettsikkerheten ved institusjonen.

Oversikt over innsendte enkeltvedtak og protokoller om bruk av tvang eller inngrep i barnets personlige integritet jf. barnevernsloven 10-14 og tilsynsforskriften § 3, 4. ledd

I tilfeller hvor barnevernsinstitusjoner beslutter inngrep i barna personlige integritet skal dette protokollføres og forelegges tilsynsmyndigheten etter barnevernsloven § 10-14. Protokollene skal inneholde og redegjøre for at vilkårene i den aktuelle bestemmelsen er oppfylt, og skal bidra til å sikre barnas rettssikkerhet for å unngå at det utøves uhjemlet eller ulovlig tvang.

I 2024 er det for alle institusjonene i Innlandet kontrollert 690 avgjørelser om bruk av tvang og begrensninger.

Følgende registreringer er gjort av tvang, inngrep og innskrenkninger etter barnevernsloven:

Tvang og begrensninger		Totalt registrert 2024	Statlig – Bufetat øst	Privat - ideell	Privat – kommersiell
§ 10-7	Tvang i akutte faresituasjoner	215	144	0	71
§ 10-8	Kroppsvisitasjon	85	74	1	10
§ 10-8	Undersøkelse av rom og eiendeler,	95	55	34	6
§ 10-8	Undersøkelse av brev og pakker	0	0	0	0
§ 10-11	Inndragning	21	16	1	4
§ 10-10 første ledd	Rusmiddeltesting ved samtykke under oppholdet	27	27	0	0
§ 10-12	Tilbakeføring ved rømming	2	1	0	1

§ 10-8 og § 10-11	Kroppsvisitasjon og inndragning	9	9	0	0
§10-8 og § 10-11	Undersøkelse av rom og eiendeler og inndragning	25	24	0	1
§ 10-8 og § 10-11	Kroppsvisitasjon, undersøkelse av rom og eiendeler og inndragning	4	4	0	0
§ 10-8 og § 10-11	Undersøkelse av brev og pakker og inndragning	0	0	0	0
§ 10-10	Rusmiddeltesting ved samtykke eller vedtak fra barneverns- og helsenemnda	86	2	62	22
§ 10-9 a og b	Innskrenkninger i bevegelsesfrihet	100	86	8	6
§ 10-9 c	Innskrenkninger i rett til besøk	0	0	0	0
§ 10-9 d og e	Innskrenkninger i bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler og inndragning	21	20	1	0
	Andre tvangsprotokolleringer	0	0	0	0
	Antall registrerte tvangsprotokoller totalt og per eier	690	462	107	121
	Klager fordelt på type institusjon	31	26 (1omsorgssenter)	2	3

Vurdering og kommentar på tallene

Tallene viser en nedgang i det totale antallet protokolleringer sammenlignet med 2023, fra 790 til 690. Nedgangen gjelder alle institusjonstyper, med unntak av de private, som hadde en økning fra 97 til 121. Fordi oppgangen var stor i 2023, vurderer vi ikke nedgangen som unaturlig.

Bruken av fysisk tvang i akutte faresituasjoner fortsetter å øke, fra 130 i 2023 til 214 i 2024. Den største økningen ligger hos de private institusjonene, og gjelder få barn. De fleste av disse barna er omsorgsplasserte, har lav alder og tilleggsvansker.

Det er nedgang i antall undersøkelse av rom og eiendeler fra 149 til 95, hovedsakelig i de statlige institusjonene. Det er også klar generell nedgang i antall inndragninger, rusmiddeltester og innskrenkninger av bevegelsesfrihet.

Vurdering av institusjonens arbeid med forebygging av tvangsbruk og andre inngrep i personlig integritet etter barnevernsloven § 10-4

Forebygging av tvang har vært et ofte brukt tema for tilsyn, og det avdekkes variasjon i hvor godt det forebyggende arbeidet sikres. De institusjonene som har hatt opplæring og implementering av programmet «Trygghet og Sikkerhet», utviklet av Bufetats spisskompetansemiljø, fremstår klart bedre rustet. Programmet gir gode systemer for arbeid med forebygging, herunder legger det vekt på øving, kommunikasjon og medvirkning som verktøy for å unngå tvang og konfliktfylte situasjoner. I tillegg gir det opplæring i utøvelse av lovverkets rammer. Vi erfarer at de ansatte fremstår tryggere og mer kompetente der disse metodene er innlært og i bruk. De ansatte fremstår mer usikre der denne opplæringen ikke er gitt, og særlig der det i tillegg er utskiftninger i ansattgruppen og mer bruk av vikarer. De nystartede institusjonene, som ikke enda har fått opplæring i trygghet og sikkerhet, har en særlig sårbarhet. Mye tyder på at det burde ha vært et krav om gjennomføring av denne opplæringen, før det gis godkjenning. Statsforvalteren hadde selv en fagdag med Bufetats spisskompetansemiljø i 2024 for å få innføring i Trygghet og sikkerhet, og den opplæringen institusjonsansatte får i forebygging og bruk av tvang.

De fleste institusjonene evaluerer og gjennomgår tvang sammen med barna på en systematisk måte. Flere steder er det imidlertid et utviklingspotensial når det gjelder egevalueringer med tanke på forebygging på systemnivå.

Begrensninger og inngrep i personlig integritet ut fra omsorgsansvaret beskrives og begrunnes i barnets journal, og Statsforvalteren har derfor ikke den fulle oversikt over omfanget av disse tiltakene. Det er imidlertid ført en del tilsyn med dette som tema, med få lovbrudd som resultat. Inntrykket er imidlertid at institusjonene er mer bevisste og

tryggere på å gi barna gode rammer, for å beskytte dem på en hensiktsmessig måte. Flere av barna som bor på institusjon i Innlandet har en modenhet som tilsier at de trenger gode rammer.

Opphør av innskrenkninger etter barnevernsloven § 10-9 annet ledd

Vedtaket om innskrenkninger etter barnevernsloven § 10-9 bokstav a-e skal ikke opprettholdes lenger enn nødvendig, og institusjonen må fortløpende vurdere om vedtaket fortsatt er relevant. Dersom innskrenkningene opphører før dato og klokkeslett fastsatt i vedtaket, er institusjonen forpliktet til å sende dokumentasjon om opphøret til Statsforvalteren.

I 2024 mottok Statsforvalteren enkelte oversendelser av dokumentasjon på opphevelser. I de tilfellene som er rapportert, oppgir institusjonene ofte at innskrenkningene ikke lenger er nødvendige fordi de har fått bedre kjennskap til barna og deres behov for grenser. Vi har også mottatt et tilfelle der en innskrenkning ble avsluttet etter at barnet klaget på vedtaket, og institusjonen vurderte klagen slik at de besluttet å oppheve innskrenkningen.

Det lave antallet rapporterte tilfeller kan indikere at institusjonene er trygge på å vurdere behovet for innskrenkninger og kun bruker dem der det anses nødvendig. Nedgangen i antall protokoller kan også tyde på dette. Det kan imidlertid være at enkelte institusjoner ikke gjør fortløpende vurdering av behov for opprettholdelse, men forholder seg til vedtakets lengde.

Vurdering av klager barnevernsloven etter § 10-14 tredje og fjerde ledd

Tvang og inngrep i barnets personlige integritet er inngripende for barnet og skal kun brukes i de tilfellene loven gir anvisning på. Det er derfor viktig at barn er klar over, og bruker klageretten sin. Barnas rett til å klage er en viktig rettsikkerhetsgaranti. Når statsforvalter mottar klager er dette sentralt for at statsforvalter kan følge med på hvordan institusjonene praktiserer og håndhever bruk av tvang, inngrep og begrensninger i barnets personlige integritet.

Det var en nedgang i antall klager i 2024, 44 i 2023 til 31 i 2024. Antallet anses som adekvat, og vi har ikke grunn til å tro at antallet burde vært høyere. Klagen kom fra alle typer institusjoner, herunder fra omsorgssenteret. Det ble gitt helt eller delvis medhold i klagen i 12 av sakene, som utgjør 24 %.

Statsforvalteren i Innlandet prioriterer disse klagene høyt, men klarer ikke alltid å behandle de innen en måned. Noen av sakene er komplekse, og krever ytterligere undersøkelser og innhenting av informasjon for å kunne behandle dem, herunder samtale med barnet som har klaget. Særlig klager som gjelder fysisk tvang og grensesetting ut fra omsorgsansvaret, kan medføre behov for mer informasjonsinnhenting. Det gjøres alltid en avveining mellom hensynet til å behandle sakene raskt, opp mot behovet for en grundigere behandling. Klager på aktive begrensninger/innskrenkninger prioriteres for raskest behandling. Flere av klagene omhandler innskrenkninger i bevegelsesfrihet. Det er videre en økning i klage på bruk av fysisk tvang, og i rammer satt ut fra omsorgsansvaret. Statsforvalteren vurderer at mange av tvangsinngrepene og innskrenkningen fremstår nødvendig for å gi barna vern og beskyttelse. Vi ga likevel mer medhold og delvis medhold i 2024, enn året før.

TILSYN MED OMSORGSSENTRE FOR MINDREÅRIGE

Statsforvalter har ført tilsyn med ett omsorgssenter for mindreårige som er statlig drevet av Bufetat region øst.

Ved utgangen av året var det ett omsorgssentre for mindreårige, med 3 avdelinger.

Omsorgssentre underlagt tilsyn, jf. tilsynsforskriften §§ 3, 4, 5 og 6

Omsorgssentre for enslige mindreårige	Ant. enheter	Eier	Lovpålagte stedlige tilsyn, jf. § 5	Utførte stedlige tilsyn jf. § 5	Av disse uanmeldt,	Antall barn som fikk tilbud om samtale på tilsynstidspunktene § 6	Sum samtaler med barn	Sum barn plassert på tilsynstidspunktene
Kirkenær barnevern- og omsorgssenter	3	Statlig	6	6	0	39	24	39
Sum	3		6	6	0	39	24	39

Tilsynene i 2024 avdekket ett lovbrudd på en avdeling. Mellom de stedlige tilsynene har vi hatt kontakt med omsorgssenteret for avklaring av ulike spørsmål/juridiske problemstillinger. Vi har behandlet en klage på tvang, hvor beboeren fikk medhold i klagen.

Samtaler med barna på omsorgssentre, jf. tilsynsforskriften § 6

I 2024 hadde Statsforvalter samtale med 24 av 39 barn på det tidspunktet tilsynet fant sted. Totalt fikk 39 barn tilbud om samtale.

Tilsynene ble gjennomført på avdelingene der barna bor, og alle som bodde på omsorgssenteret på tilsynstidspunktet fikk tilbud om en samtale. De barna vi ikke snakket med, ønsket etter forespørsel ikke å snakke med oss. Tilsynene ble gjennomført på ettermiddagen, etter skoletid.

Alle tilsynene er gjennomført som meldte tilsyn, da det er viktig for barna å bli orientert om tilsynet og vår funksjon forut for tilsynene, og for å skaffe tolker som snakker barnas språk og dialekter. Vi sender ut et eget brev til barna, hvor vi forteller om hvem vi er og at vi gjerne vil snakke med dem. Alle barna får tilbud om tolk under samtalen. Noen ønsker ikke å benytte tolk, da de har bodd lenge på omsorgssenteret og snakker og forstår godt norsk. Når barna tar opp forhold med oss som de ønsker at vi skal viderefremme, tar vi dette opp med enhetsleder. Enhetsleder sørger for at forholdene blir fulgt opp av avdelingslederne, og at barna får tilbakemeldinger.

Omsorgssenteret har hatt fullt belegg i 2024. Det har vært noe økning i bemanningsnormen, men normen for omsorgssentre ligger fortsatt under bemanningsnormen for barnevernsinstitusjoner.

Barna blir ofte boende lengre på omsorgssentret enn tidligere, da det er lengre behandlingstid på asylsøknader, og det tar lenger tid med bosetting i kommunene. Dette anser vi som bekymringsfullt.

TILSYN MED SENTRE FOR FORELDRE OG BARN

Statsforvalter har ført tilsyn med det ene senteret for foreldre og barn i Innlandet.

Sentre for foreldre og barn, jf. forskrift for sentre for foreldre og barn § 19

Sentre for foreldre og barn	Ant. enheter	Eier	Gjennomført tilsyn, jf. § 19
Seljelia barne- og familiesenter	1	Bufetat	1

Statsforvalteren gjennomført ett stedlig tilsyn på senter for foreldre og barn i 2024. Tema for tilsynet var hvordan senteret jobber for å ivareta familienes rett til medvirkning. Herunder om de får medvirke i utformingen av det daglige livet på senteret, ved andre forhold som berører dem, og om de får tilstrekkelig og tilpasset informasjon. Vi ønsket å undersøke nærmere hvordan styringen med, og systemet for å sikre medvirkning fungerer. Statsforvalteren avdekket ikke lovbrudd under tilsynet. Vi konkluderte med at ledelsen legger til rette for at familienes rett til medvirkning ivaretar ved at det er et system for opplæring og veiledning av de ansatte, og faste møtearenaer og strukturer for både familiene og ansatte.

Vi hadde i forkant av tilsynet mottatt en klage, som ble fulgt opp under tilsynet. Klagen omhandlet forhold knyttet til retten til medbestemmelse.

På tilsynstidspunktet var det en familie på senteret, som vi hadde en samtale med. For å innhente flere brukererfaringer, tok vi kontakt med tre av de siste familiene som hadde bodd på senteret, for å høre hvordan de hadde opplevd oppholdet. Vi hadde samtale med to av dem.

Det er ikke gitt pålegg på dette området i 2024.

STATSFORVALTERS VURDERING AV SITUASJONEN OG TILSTANDEN I INSTITUSJONENE

Statsforvalters tilsyn med barnevernsinstitusjonene skal påse at institusjonene følger lov og regelverk, og at barna mottar forsvarlig omsorg og behandling. Statsforvalters tilsyn skal ha sin oppmerksomhet mot alle forhold som har betydning for barnas utvikling, trivsel, velferd og rettssikkerhet.

I årsrapporten om denne tilsynsvirksomheten kan statsforvalter gi en generell vurdering av situasjonen i barnevernsinstitusjonene, omsorgssentrene for enslige mindreårige og sentrene for foreldre og barn, jf. tilsynsforskriften § 14 tredje ledd og forskrift om sentre for foreldre og barn § 22.

Generelt ble det avdekket få lovbrudd i institusjonene i forbindelse med tilsyn i 2024, og vi vurderer at det er god kvalitet og oppfølging av enkeltbarn ved mange av avdelingene i Innlandet. Samtidig er det liten tvil om at mange av plasseringene er krevende. Tvangsprotokollene og kontakten med institusjonene om hendelser og oppfølgingsbehov viser dette. Barna har ofte sammensatte utfordringer, med behov for tett og samordnet bistand fra ulike deler av hjelpeapparatet. De er ikke bare preget av sviktende omsorg, det kan være tilleggsproblematikk i form av lettere psykisk utviklingshemning, mangel på språk, autistiske lidelser, avvikende atferd, selvskading og/ eller andre rus- eller psykiatrilidelser. Institusjonene trenger støtte, veiledning og koordinering med andre tjenester, for å kunne møte behovene til disse barnet har i det daglige. Flere av institusjonene må imidlertid makte å håndtere hoveddelen av dette selv, andre deler av apparatet er ikke alltid på plass. Ikke alle barn er godt nok utredet ved plassering, og derav er heller ikke hjelpebehovet eller ansvarsdelingen med andre instanser avklart.

Vi ser også flere plasseringer som innebærer språkutfordringer og som krever en kultursensitivitet. Oppholdstiden i omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere blir for lang når de må vente lenge på svar fra UDI. Flere barn blir også plassert på skjult adresse som gir en helt spesiell tilnærming og oppfølging.

Vi ser videre med bekymring på at det i 2024 ble plassert flere yngre barn, helt ned i 10- års- alder, på institusjonsavdelinger i Innlandet. Disse barna kan også bli værende lenge på institusjonen, fordi det er vanskelig å rekruttere videre plasseringssted. Registeringen av protokoller og tilsyn viser også at mange av disse har store omsorgsbehov det er krevende å dekke.

Nyetablerte institusjoner og små avdelinger har fått plasseringer som fremstår som lite forberedt og mer enn de kan håndtere. Noen av plasseringene fremstår å være utenfor institusjonens målgruppe, både ut fra alder og problemomfang. Dette fører til forhøyet risiko for hendelser, tvang, skader på ansatte og andre inngrep. Vi opplever også at det er en økning av barn som bor alene, til tross for at avdelingene er godkjent for flere.

Overganger er sårbare og mange av barna bærer preg av flere flyttinger. De trenger også forutsigbarhet, planer og samarbeid i forbindelse med utflytting og ettervern. Dette er ikke alltid på plass i god nok tid før utflytting.

Under tilsyn og samtaler med ungdommer, ser vi at institusjonene har blitt mer bevisste på rammene for omsorgsansvaret. Vi mener at det trolig er et økt omfang av begrensninger/innskrenkninger etter bvl. § 10-2 i 2024. Vi ser det som positivt at institusjonene virker tryggere i grensesettinger og at de benytter rammene innen omsorgsansvaret i større utstrekning. Dette er mange ganger helt nødvendig for å kunne gi vern og beskyttelse. Begrensninger ut fra omsorgsansvaret kan imidlertid innebære svært inngripende tiltak for den enkelte. Dette må derfor beskrives, begrunnes og evalueres godt av institusjonen, men det er ingen lovkrav om protokollføring av slike inngrep. Dette betyr at Statsforvalter ikke har oversikt over hvor utstrakt slike inngrep er i institusjonene, eller hvorvidt begrensningene er nødvendige og forholdsmessige i det enkelte tilfellet. Dette er en svakhet, og kan innebære en svekket rettssikkert for barna.

Det som kjennetegner institusjoner med lav risiko for svikt, er erfaren, stødig og tilstedeværende ledelse som følger de ansatte tett og har god oversikt og styring. Det er avgjørende med forholdsvis stabil bemanning. Kompetansekravet og turnover utfordrer noen avdelinger når det gjelder dette, og medfører vikarbruk som gir mindre trygghet både for barna og de andre ansatte. God oppfølging, kompetansetiltak og veiledning til de ansatte er avgjørende for at de skal makte å stå i en krevende jobb over tid. Øving i bruk av tvang og felles arbeid med forståelse av regelverket og utøvelse i praksis, gir bedre trygghet og en mer samkjørt, myndiggjort og motivert personalgruppe. De beste evaluerer også tvangsbruk systematisk på ulike nivåer, og bruker dette til læring og i kvalitetsutvikling. Flere er nå gode på å ta barnas medvirkning på alvor, samtidig som de vurderer hvordan deres mening skal vektlegges. Der de får til dette, har de også gode rammer for barna og sørger for å gi tilrettelagt oppfølging og vern. Noen institusjoner har også etablerte samarbeid, blant annet med skole, helse og politiet, som bidrar til aktivisering, hjelp og beskyttelse.

I 2023 så vi en økende tendens til at barna i institusjon bar preg av alvorlig kriminalitet, volds- og rusproblemer, men dette registrerte vi ikke ytterligere økning av i 2024. Vi så i stedet en tendens til plasseringer av yngre barn, med sammensatte behov og utfordringer, noe som ikke er mindre bekymringsfullt. Det gir behov for at institusjonen har stødig kompetanse på og trygghet i sin utøvelse av omsorgsansvaret for disse barna, og at de har gode samarbeidspartene å støtte til og dele ansvaret med.

Oppsummert vurderer vi at mange av barnevernsinstitusjonene i Innlandet gjør en stor innsats og strekker seg langt for å ivareta barna de har omsorgen for, de gjør et krevende arbeid.